

**O'ZBEKISTONDA AHOLINI ISH BILAN
TA'MINLASH SIYOSATI TARIXI**

Millat umidi universiteti

BA-103 guruh

Xoldarov Elzod Xabib o'g'li

Annotatsiya

Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida aholini ish bilan ta'minlash siyosatining 1991–2025 yillardagi rivojlanish bosqichlari tahlil qilingan. Maqolada mustaqillikning dastlabki yillarida bozor iqtisodiyotiga o'tish jarayonida yuzaga kelgan ishsizlik muammolari, 2000-yillarda iqtisodiy barqarorlik davrida amalga oshirilgan islohotlar hamda 2017-yildan keyingi yangi davrda qabul qilingan dasturlar yoritilgan. Shuningdek, mehnat bozorining raqamlashtirilishi, yoshlar va ayollar bandligini oshirish, kasb-hunar ta'limi tizimini modernizatsiya qilish borasidagi davlat siyosati tahlil qilinib, maqola yakunida O'zbekistonda bandlik siyosatining istiqboldagi yo'nalishlari haqida umumiy xulosa berilgan.

Kalit so'zlar: aholini ish bilan ta'minlash, bandlik siyosati, ishsizlik, bozor iqtisodiyoti, mehnat bozori, yoshlar bandligi, ayollar bandligi, kasb-hunar ta'limi, raqamlashtirish, davlat islohotlari

История политики занятости населения в Узбекистане

Аннотация

В данной статье проанализированы этапы развития политики занятости населения в Республике Узбекистан в 1991–2025 годах. Рассматриваются проблемы безработицы, возникшие в первые годы независимости в условиях перехода к рыночной экономике, реформы, реализованные в период

экономической стабильности 2000-х годов, а также программы, принятые после 2017 года. Кроме того, анализируются процессы цифровизации рынка труда, повышение занятости молодежи и женщин, модернизация системы профессионального образования. В заключении статьи приведены выводы о перспективах дальнейшего развития политики занятости в Узбекистане.

Ключевые слова: занятость населения, политика занятости, безработица, рыночная экономика, рынок труда, занятость молодежи, занятость женщин, профессиональное образование, цифровизация, государственные реформы

History of Employment Policy in Uzbekistan

Annotation

This article analyzes the stages of development of Uzbekistan's employment policy from 1991 to 2025. It examines the unemployment issues that emerged during the transition to a market economy in the early years of independence, the reforms carried out during the period of economic stability in the 2000s, and the new programs introduced after 2017. The study also discusses the digitalization of the labor market, increasing employment among youth and women, and the modernization of vocational education. In conclusion, the article presents an overview of the prospects for the future development of Uzbekistan's employment policy.

Keywords: employment policy, employment of population, unemployment, market economy, labor market, youth employment, women employment, vocational education, digitalization, government reforms

Mustaqillik yillarida O'zbekiston iqtisodiyotini qaytadan qurishda asosiy masalalardan bu biri aholini ish bilan ta'minlash siyosatini shakllantirish va takomillashtirish bo'ldi. 1991-yilda mustaqillikka erishgach, mamlakatimizda sobiq ittifoq davridan qolgan ishsizlik muammosi, ishlab chiqarishning pasligi va yangi bozor munosabatlariga mos ish o'rinlari yetishmasligi muhim ijtimoiy muammoga aylandi. Shu bois, davlat tomonidan aholining bandligini ta'minlash bo'yicha keng ko'lamli dasturlar ishlab chiqildi

O'zbekiston 1991–2000 yillarda bozor iqtisodiyotiga o'tish davrida edi. Bu davrda O'zbekiston iqtisodiyoti o'zgarish jarayonida edi. 1992-yilda qabul qilingan “Aholini bandlik to'g'risida”gi qonun davlatning ish bilan ta'minlash siyosatini qonun bilan tasdiqlab qo'ydi. Ishsizlarni ro'yxatga olish, mehnat birjalari orqali ish topish, vaqtinchalik jamoat ishlari va kasb-hunar kurslarini tashkil etish yo'lga qo'yildi.

Bozor iqtisodiyotiga o'tish jarayonida davlat asosiy e'tiborni kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishga qaratdi. Shu davrda fermer va dehqon xo'jaliklari tashkil qilinib, qishloq aholisi bandlikka jalb qilindi. Masalan, 1994–1996 yillarda agrar sektorda yuz minglab ishchi kuchi ishsiz bo'lishi mumkin edi, ammo fermer xo'jaliklari tuzilishi orqali ular ish bilan ta'minlandi. Shu bilan birga, xizmat ko'rsatish sektorining ish bilan ta'minlashdagi ulushi oshdi: 1991-yilda ~33,5 % bo'lgan ko'rsatkich 2000-yilda ~39,4 % ga yetdi.

2001–2016 yillarda Iqtisodiy barqarorlik va yangi islohotlar davri bo'ldi. Bu davrda O'zbekiston iqtisodiyoti barqarorlashdi, sanoat, qurilish va xizmat ko'rsatish sohalari rivojlana boshladi. Davlat bandlik siyosatining asosiy yo'nalishlari yoshlarni kasbga o'qitish, xotin-qizlar bandligini oshirish va ish bilan ta'minlash tizimini modernizatsiya qilish bo'ldi. “Mehnat yarmarkalari” tizimi joriy qilinib, ish topishda ko'maklashish imkoniyatlari yaratildi. Shu davrda, 2013-

yilda qabul qilingan Aholi bandligini ta'minlash to'g'risidagi yangi qonun mehnat bozorini tartibga solish va ijtimoiy himoyani yanada kuchaytirish maqsadida ishlab chiqildi.

2017-yildan boshlab Prezident Sh.M. Mirziyoyev tashabbusi bilan yangi bandlik dasturlari joriy qilindi. "Har bir oila — tadbirkor", "Yoshlar daftari", "Ayollar daftari" kabi dasturlar aholining ish bilan ta'minlanishini kengaytirdi. Mehnat bozorini raqamlashtirish, onlayn bandlik platformalarini yaratish va kasb-hunar ta'limi tizimini modernizatsiya qilishga alohida e'tibor qaratildi. 2023-yilda esa "Aholi bandligini ta'minlash strategiyasi – 2030" konsepsiyasi ishlab chiqilib, mehnat bozorini rivojlantirishning uzoq muddatli yo'nalishlari belgilandi. 2024-yil avgustida qabul qilingan qonun loyihasi orqali ishga qabul qilishda hujjatlar ro'yxatini qisqartirildi. 2025-yil boshida esa 2025-yil uchun 5,2 million kishini band qilish rejalashtirilgan bo'lib, shu maqsadda banklar va mahalliy tarmoqlar bilan hamkorlik qilinmoqda. Bundan tashqari, 2025 yilning 4-oyida ishchi migratsiyasi jarayonlarini tartibga solish uchun chet elga ishlashga chiqayotgan fuqarolar uchun qo'shimcha imtiyozlar joriy etilgan. Shunday qilib, 2024-2025 yillarning islohotlari ish bilan ta'minlash sohasida huquqiy, tashkil-iy va samaradorlik jihatdan yangi bosqichga o'tmoqda.

Xulosa: Umuman olganda, 1991–2025-yillar davomida O'zbekistonda aholini ish bilan ta'minlash siyosati bosqichma-bosqich rivojlandi. 1990-yillar davomida xizmat ko'rsatish sektori ish bilan ta'minlashdagi ulushini oshirdi. 1991-yilda xizmatlar sektori ishchi kuchining 33,5 foizini tashkil qilgan bo'lsa, 2000-yillarga kelib bu ko'rsatkich 39,4 foizga yetdi. Iqtisodiyot agrardan sanoat va xizmatlar sohasiga o'zgarib, mehnat bozorida yangi ish o'rinlari paydo bo'ldi. Shu bilan birga, kasb-hunar kurslari va qayta tayyorlash markazlari ish bilan ta'minlanish imkoniyatlarini kengaytirdi. 1994–1999-yillarda ishchi kuchi ishtirok

etish darajasi 68 foiz atrofida bo'lib, yoshlar, ayollar va qishloq hududlarida bandlikning pastligi asosiy muammo bo'lib qoldi. 2001–2016-yillarda O'zbekiston iqtisodiyoti barqarorlashdi va sanoat, qurilish, xizmat ko'rsatish sohalari rivojlana boshladi. Davlat bandlik siyosatini modernizatsiya qildi, xotin-qizlar va yoshlarning bandligini oshirishga alohida e'tibor berdi. 2024–2025-yillarda O'zbekistonda ish bilan ta'minlash ko'rsatkichlari yanada yaxshilandi. 2024-yilda rasmiy ishsizlik darajasi 4,49 % ni tashkil qilgan bo'lsa, 2025-yilning birinchi yarmida bu ko'rsatkich 5,1 % ga yetdi. Shu davrda iqtisodiy jihatdan faol bo'lgan 15,4 million kishidan ~14,6 millioni ish bilan ta'minlangan. Xizmat ko'rsatish sektori ham rivojlanib, bozor xizmatlari hajmi per capita 5 604,6 ming so'mga yetdi va o'sish sur'ati 110,4 % ni tashkil qildi. Bu ko'rsatkichlar mamlakatdagi bandlik siyosatining samaradorligini va xizmatlar sohasidagi ish o'rinlarining oshishini yaqqol ko'rsatmoqda. Shunday qilib O'zbekistonda 1990-yillar iqtisodiyotga moslashish va ishsizlikni kamaytirishga qaratilgan bo'lsa, 2000–2010-yillarda modernizatsiya va barqarorlashtirish, 2017–2025-yillarda esa raqamlashtirish, innovatsion ish o'rinlari va ijtimoiy himoya ustuvorlikka aylandi. Bugungi kunda O'zbekiston mehnat bozorini rivojlantirish, ish bilan ta'minlash va fuqarolarning daromad olish imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan tizimli davlat siyosatiga ega.

Foydalanilgan manbalar

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi, "Aholini bandlik to'g'risida"gi Qonun, 1992.
2. O'zbekiston Respublikasi Qonunlari to'plami, 2013.
3. IndexMundi, Uzbekistan Unemployment Rate, 2023.
4. Lupine Publishers, "A New Demographic Situation and Problems of Employment in Uzbekistan", 2018.
5. HR Library, "Uzbekistan Labor Law Overview", 2020.

6. O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi, Bandlik va Ishsizlar Statistikasi, 1991–2020.
7. World Bank Data, Uzbekistan Employment and Labor Force, 2021.
8. Mirziyoyev Sh.M., Prezident Farmonlari va Dasturlar, 2017–2025.
9. Asian Development Bank, Uzbekistan Country Employment Review, 2019.
10. OECD, Uzbekistan Economic Survey, 2022.
11. International Labour Organization — “Decent Work Country Programme for the Republic of Uzbekistan 2021-25”.
12. Joint SDG Fund — “Uzbekistan unveils major actions to curb informal economy and strengthen social protection”.
13. CEIC Data — “Uzbekistan Labour Force Participation Rate, 2000-2023”.
14. United Nations (Uzbekistan CCA) — “Common Country Analysis Uzbekistan”.
15. International Organisation for Migration — “Labour Migration from Uzbekistan, Jan-Mar 2024”.
16. Antal — “Prospects and trends of the Uzbekistan Labour Market in 2024”.
17. Euronews — “Training for tomorrow: Uzbekistan’s new labour strategy”.
18. Kursiv Uzbekistan — “World Bank: one in five poorest Uzbeks lives on remittances from abroad”.
19. United Nations Office for Sustainable Development — “Uzbekistan Public Works Programme”.
20. Trading Economics — “Uzbekistan Unemployment Rate historical data”.